



SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2024-00929

ER REF

Riksbankens yttrande med anledning av samverkan med Finansinspektionen om kontracyklisk kapitalbuffert

2024-08-19

Riksbankens sammantagna bedömning

Riksbankens anser att den kontracykliska kapitalbufferten bör vara oförändrad på dess neutrala nivå om 2 procent för det tredje kvartalet 2024. Den nuvarande nivån för den kontracykliska kapitalbufferten reflekterar riskerna i det svenska finansiella systemet och bidrar till bankernas samlade motståndskraft.

Bakgrund

Makrotillsyn handlar om att identifiera och hantera riskerna i det finansiella systemet *som helhet* i syfte att bevara finansiell stabilitet. En av makrotillsynsåtgärderna i EU:s regelverk om kapitaltäckning är den kontracykliska kapitalbufferten, som syftar till att öka bankernas motståndskraft när systemriskerna byggs upp. Till skillnad från övriga krav i kapitaltäckningsregelverket kan den ansvariga tillsynsmyndigheten ändra kravet på kontracyklisk kapitalbuffert över tid. När systemriskerna ökar kan buffertkravet höjas för att stärka bankernas motståndskraft. Vid en kris, där banker kan få stora förluster och tvingas att strama åt sin kreditgivning som skulle förstärka en ekonomisk nedgång, kan buffertkravet minskas eller sättas till noll. Det ökar utrymmet ned till de bindande kapitalkraven och frigör på så sätt kapital som bankerna kan använda för att dels hantera förluster, dels understödja kreditgivningen till hushåll och företag. På så sätt kan det bidra till att dämpa en ekonomisk nedgång.

I Sverige beslutar Finansinspektionen om bufferten inom ramen för sitt makrotillsynsansvar. Enligt 7 kap. 7a § lagen [2014:966] om kapitalbuffertar ska Finansinspektionen samverka med Riksbanken inför besluten. Det innebär att Riksbanken ska få tillfälle att yttra sig innan Finansinspektionen fattar beslut om buffertnivån. På så vis kan Riksbanken genom sitt ansvar och analyser av finansiell stabilitet och makroekonomisk utveckling bredda Finansinspektionens beslutsunderlag.

Riksbankens utgångspunkter

I bedömningen av nivån på den kontracykliska kapitalbufferten beaktar Riksbanken motståndskraften hos bankerna, och utvecklingen av såväl strukturella som cykliska

systemriskerna i det finansiella systemet.¹ Finansinspektionen tillämpar en positiv neutral nivå – en målsättning att under normala tider hålla den kontracykliska kapitalbufferten på 2 procent – som visat sig vara användbar i Sverige och andra länder. En sådan positiv nivå bidrar till att bankerna har kapital som de vid behov kan använda, vilket är en viktig aspekt i Riksbankens bedömning. Särskilt eftersom framtida kriser kan utvecklas på ett sätt som inte liknar tidigare kriser, och inte nödvändigtvis behöver vara kopplade till tidigare identifierade systemriskerna, som exempelvis under coronapandemin.

Centralt med en god motståndskraft i banksystemet

Sveriges ekonomi befinner sig i dagsläget i en mild lågkonjunktur, och BNP har varit i stort sett oförändrad sedan slutet av 2021. Den makroekonomiska utvecklingen med hög inflation och höga räntor har pressat såväl hushåll som företag, inte minst de med stora lån. I takt med att styrräntan höjdes under 2022 och 2023 minskade också nyutlåningen till hushållen och företagen till historiskt låga nivåer. Därtill har BNP liksom hushållens och företagens inkomster stigit i nominella termer. Det har bidragit till att hushållens och företagens skuldsättning i förhållande till BNP och inkomster har minskat, om än marginellt. Det har dämpat riskupbyggnaden kopplat till den privata sektorns skulder och reala tillgångar. Det sker dock efter en lång period av riskupbyggnad, och systemriskerna är fortsatt höga.² Det gäller inte minst bankernas exponering mot de högt skuldsatta kommersiella fastighetsföretagen och hushållen.

Osäkerheten är också fortsatt stor kring den internationella utvecklingen, bland annat till följd av den geopolitiska oron i Mellanöstern och svaga statsfinanser i flera länder. Även om Riksbanken i sin senaste prognos ser en normalisering av konjunkturläget de kommande åren kan de ovan nämnda osäkerhetsfaktorerna leda till en sämre konjunkturutveckling, och också skapa oro på de finansiella marknaderna. Det finns även inhemska nedåtrisker. Exempelvis kan arbetslösheten komma att stiga mer än väntat om efterfrågan fortsätter att utvecklas svagt. Företagskonkurserna förväntas dessutom vara kvar på en högre nivå den närmaste tiden. Under 2024 har också antalet mindre fastighets- och byggföretag som gått i konkurs ökat, vilka i större utsträckning har lån än mindre företag i andra branscher. Sådana trender kan i ett dåligt scenario medföra att de höga systemriskerna materialiseras. Alltså kvarstår risken att bankernas kreditförluster kan stiga från nuvarande låga nivåer.

Därtill har riskaptiten på de finansiella marknaderna överlag ökat under 2024. Den senaste tidens turbulens på globala finansiella marknader belyser känsligheten i systemet delvis följt av rådande riskaptit och osäkerhet. Trots turbulensen har börser utvecklats starkt under en längre tid och ränteskillnader för obligationer med olika kreditrisk har minskat.

Ränteskillnaderna är nu tillbaka kring de låga nivåer som gällde före inflations- och ränteuppgången, vilket har underlättat för framför allt fastighetsföretag att emittera nya obligationer. Minskningen i ränteskillnader kan dock ha varit lite väl stor, givet att riskerna fortsatt är höga. En låg prissättning av kreditrisk var också ett skäl till den tidigare riskupbyggnaden som Riksbanken länge varnade för.

De svenska storbankerna har en hög lönsamhet, låga kreditförluster och stora managementbuffertar. Bankernas situation är god och nuvarande kapitalkrav bedöms inte begränsa deras handlingsutrymme, vilket talar för att bankerna har kapacitet att upprätthålla kreditutbudet till realekonomin. Således utgör nuvarande kapitalkrav inte en begränsning för bankerna. Den nuvarande buffertnivån ger istället förutsättningar för att i en kris kunna sätta kravet till noll och då öka bankernas avstånd till de bindande

¹ Riksbankens ställningstagande i detta yttrande utgår i huvudsak från de bedömningar som återgavs i vårens finansiella stabilitetsrapport och den penningpolitiska rapporten i juni, se Finansiell stabilitet, 2024:1 och Penningpolitisk rapport, juni 2024, Sveriges Riksbank.

² Se Finansiell stabilitet 2024:1 för en bredare beskrivning av nuvarande risker i det finansiella systemet.



kapitalkraven. Det ger bankerna bättre möjligheter att hantera förluster och upprätthålla sin kreditgivning till hushåll och företag.

Sammantaget anser Riksbanken att riskerna i det svenska finansiella systemet som helhet är fortsatt höga. Det är därför viktigt att bevara banksystemets motståndskraft. Jämfört med andra kapitalkrav kan den kontracykliska kapitalbufferten justeras fort och har därför visat sig vara mer användbar för att frigöra kapital vid behov. Nuvarande buffertvärde på 2 procent möjliggör detta. Det finns samtidigt inte skäl att i dagsläget öka bufferten ytterligare.

På direktionens vägnar:

Erik Thedéen

Anne Mattila Wass

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Anna Breman samt vice riksbankscheferna Per Jansson, Aino Bunge och Anna Seim) efter föredragning av senior rådgivare Björn Lagerwall och senior ekonom Niclas Olsén Ingefeldt. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Olof Sandstedt medverkat.